

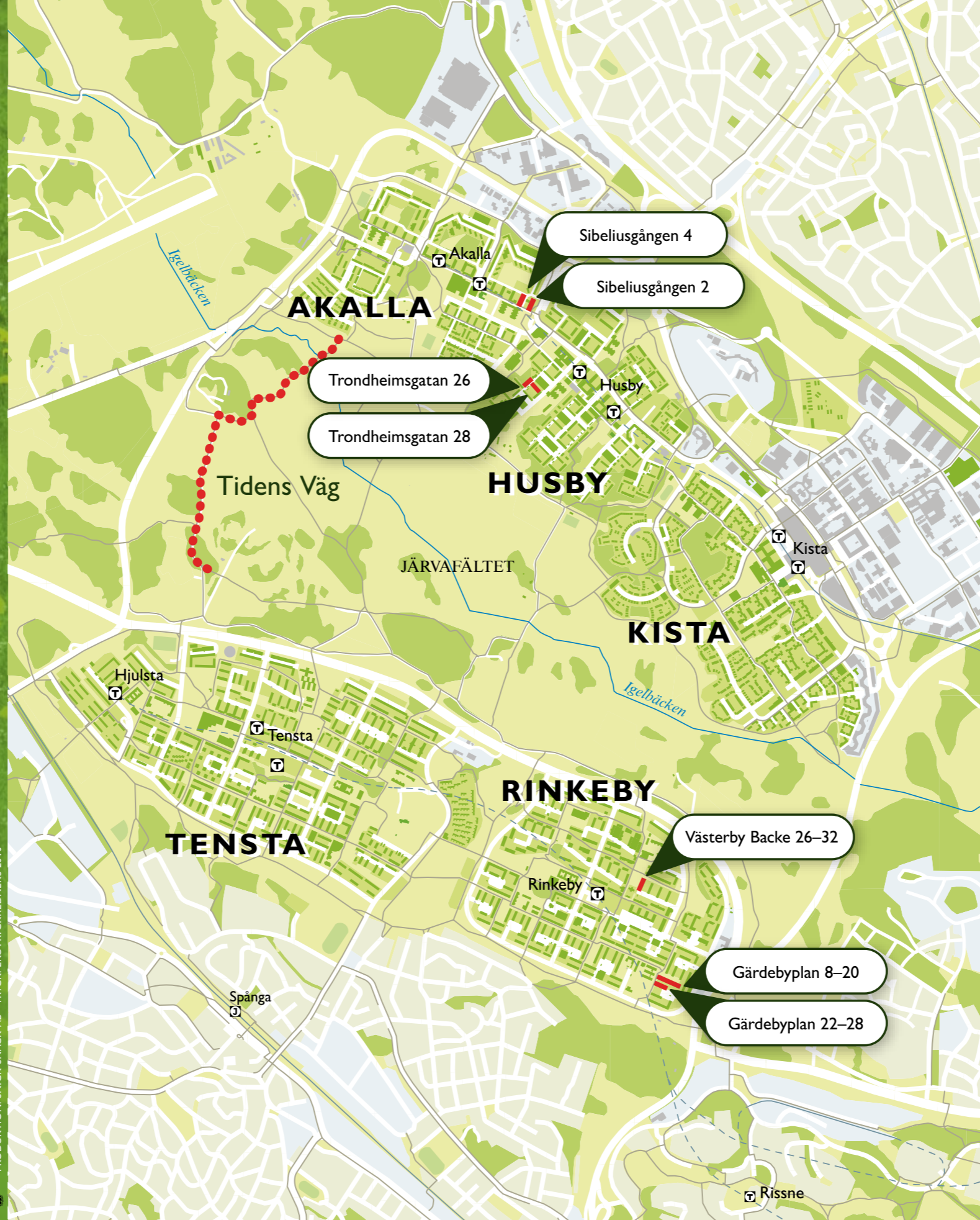
Tio punkter för ett hållbart Järva

- Energieffektiv renovering
- Halverad energiförbrukning
- Förnybar energi
- Hållbara transporter
- Cykelfrämjande insatser
- Information till och delaktighet med de boende
- Miljöutbildningar
- Kulturhistorisk vandring
- Uppföljning och utvärdering
- Bidrag till nationella och internationella miljö- och klimatmål

Delegationen för hållbara städer beviljade 2009 investeringsstöd till Stockholms stad för projekt Hållbara Järva, Umeå kommun för projekt Hållbara Älidhem och Malmö stad för projekt Hållbar stadsutveckling i Västra hamnen.

Se mer på
www.stockholm.se/hallbarajarva
www.stockholm.se/jarvalyftet
www.hallbarastader.gov.se

PRODUKTION: SNICK-SNACK AB · TRYCK: EKOTRYCKERIERNERS 2010

Hållbara Järva

MILJÖFÖRVALTNINGEN
Box 8136, 104 20 Stockholm
TELEFON DIREKT 08-508 28 982
E-POST lisa.enarsson@stockholm.se
www.stockholm.se/hallbarajarva

Hållbara Järva

Hållbara Järva är en satsning på ekologisk, social och ekonomisk hållbar utveckling i stadsdelarna kring Järvafältet. Med ny teknik, information och utbildning ska Järva bli ett hållbart område med miljöhänsyn och effektiv energianvändning. Samtidigt bevaras områdets unika kulturhistoriska värden.

Målet är att Järva blir en nationell och internationell förebild för hållbar upprustning av miljonprogramsområden.

Järva – en del av miljonprogrammet

I Sverige är en tredjedel av bostäderna byggda under 60- och 70-talets miljonprogram. Över 200 miljoner européer bor i liknande hus. Många av husen är slitna och i stort behov av renovering samtidigt som energianvändningen behöver minska till minst hälften för att klara dagens krav.

Från miljonprogram till miljöprogram

Projekt Hållbara Järva, som pågår under fem år, är en del av Järvafältets upprustning av miljonprogramsområdet. Sex hus med sammanlagt 350 lägenheter ska renoveras energieffektivt av Svenska Bostäder i dialog med de boende. Projektet innehåller samtidigt en bred satsning på hållbara transporter, cykelfrämjande insatser och på information och utbildning om klimat- och miljöfrågor.

Energieffektiv renovering för halverad energiförbrukning

Halverad energianvändning, förnybar energi och en god inomhusmiljö är några mål för de planerade åtgärderna. I samband med renoveringen av de sex husen i Järva mer än halveras energiförbrukningen från 180 till 88 kWh/m² och år. De nationella kraven vid nybyggnader är 110 kWh/m². Varmvattenförbrukningen ska också minska genom tekniska åtgärder och informationsinsatser.

Prövning av olika metoder

Tre av de vanligaste hustyperna renoveras energieffektivt med två olika metoder – traditionell renovering på plats och förtillverkade fasadelement. Därefter utvärderas de två metoderna miljömässigt, ekonomiskt och kulturhistoriskt och de bästa koncepten används vid kommande renoveringar.

Lamellhus i Rinkeby, loftgångshus i Husby och skivhus i Akalla.

Från pilot till verklighet

Eftersom Svenska Bostäders hela bostadsbestånd ska renoveras före år 2022 får den mest energieffektiva metoden stor användning direkt. I Järvaområdet har Svenska Bostäder 5 600 lägenheter som ska renoveras. Metoden kommer dessutom att kunna användas i miljontals hus i hela Europa.

Förnybar energi

Solceller och solpaneler byggs in i balkongräcken, fasader och tak och för den lokala förnybara elproduktionen byggs ett vindkraftverk i Järvaområdet. Grundförutsättningen för en klimateffektiv energiförsörjning i området är den hållbara utvecklingen av fjärrvärmenätet som Fortum planerar.

Hållbara transporter och cykelfrämjande insatser

Stockholms politiker, tjänstemän och medborgare har tillsammans utvärderat cykelvägarna i området i en analys som ligger till grund för Järvas nya cykelplan. För att förbättra kopplingen mellan Järvas norra och södra delar planeras en cykelväg med LED-belysning. Stockholms stad gör flera olika insatser för att underlätta och öka cyklandet, bland annat med låncyklar i Akalla by och en årlig cykelvecka med cykelskola för vuxna, cykelkörkort för barn och cykelmekarkurser. En bilpool ska etableras i Järva som en ytterligare satsning på hållbara transporter.

Information och delaktighet

Enbart satsningar på tekniska lösningar för att underlätta en hållbar livsstil räcker inte. En viktig del i projektet är en omfattande satsning på information till och dialog med de boende. Genom Järvadialogen får de boende möjlighet att lämna synpunkter och delta i beslut om renoveringen.

Järvadialogen i Akalla, Husby, Rinkeby och Tensta har totalt haft drygt 15 000 besökare.

Utbildning

Bovärddar, miljövärdar, och miljöambassadörer i de sex renoverade husen utbildas för att sprida kunskap om en hållbar livsstil. Till de boende ges information om hur de kan spara energi, hur källsortering fungerar och var de ska göra av sitt farliga avfall. Alla lärare i skolor i Järvaområdet erbjuds miljöutbildningar. Även föreningar erbjuds utbildning i miljö- och klimatfrågor.

Tidens väg är en kulturhistorisk vandring på Järvafältet.

Kulturhistoriska insatser

Stadsmuseet ökar kunskapen om och stoltheten över att bo i Järva genom bland annat Tidens väg och en 70-talsinredd Tenstälägenhet. Tidens väg är en ny kulturhistorisk vandring på Järvafältet med informationstavlor som visar historia och nutid.

Uppföljning och utvärdering

Kungliga Tekniska Högskolan följer projektet genom hela projektperioden för att utvärdera det både tekniskt och beteendevetenskapligt. En handbok som visar resultatet av de olika byggmetoderna och hur arbetet i de olika delarna av projektet har fungerat ska hjälpa andra att använda sig av resultaten.

Låncyklar i Akalla by.

IDROTTSFÖRVALTNINGEN
MILJÖFÖRVALTNINGEN
RINKEBY- KISTA STADSDELSFÖRVALTNING
SPÅNGA- TENSTA STADSDELSFÖRVALTNING
STADSLEDNINGSKONTORET
STADMUSEET
TRAFIKKONTORET

www.stockholm.se/hallbarajarva